Gaidot dronu satiksmes regulētājus

Kristīne Stepiņa, 2016. gada 30. marts 00:00

Laika gaitā daudzas profesijas izzūd, transformējas un rodas no jauna. Nākotnes darbs galvenokārt tiek saistīts ar tehnoloģiju, procesu un darbarīku izstrādi, turklāt tam nav noteiktu ģeogrāfisku robežu

Informācijas un tehnoloģiju pieejamība, procesu ātrums un globalizācija, atklājumi medicīnā un kosmosa izpētē, globālās politiskās un klimata pārmaiņas, jaunu enerģijas resursu ieguve rada vidi, signalizējot par jaunu profesiju rašanos un daudzu profesiju izzušanu.

Dzīvs kontakts

Ik pa brīdim dažādu valstu analītiķi publisko prognozes par profesijām, kurām tehnoloģiskā progresa dēļ ir lemta izmiršana. Career Cast, pamatojoties uz ASV Darba statistikas biroja datiem, vēsta, ka jau 2022. gadā būšot izzuduši pastnieki, jo arvien plašākā elektroniskās sarakstes un norēķinu izplatība būtiski samazina pieprasījumu pēc uz papīra rakstītām vēstulēm un rēķiniem, tātad arī vajadzību pēc pastniekiem. Tāpat ilgu mūžu eksperti nesola avīžu reportieriem, zvanu centru operatoriem, rasētājiem, kasieriem un tūrisma aģentiem. Tehniskais progress, darbu optimizācija un jaunu darbības virzienu rašanās padarījusi profesijas dinamiskas un mainīgas. Tiesa, pilnībā izzudīs tikai tās profesijas, kuras var automatizēt, nezaudējot rezultāta kvalitāti. Un vienmēr būs cilvēki, kuri dos priekšroku dzīvam kontaktam gan preču iegādē, gan pakalpojumu saņemšanā, gan arī citās jomās.

«Apšaubu, ka izzudīs tāda profesija kā klientu konsultants ceļojumu aģentūrās, vismaz tuvākajos gados noteikti ne, jo klienti joprojām novērtē personalizētu apkalpošanu un vēlas aprunāties ar dzīvu cilvēku, uzklausīt padomus un izmantot pieredzi,» pauž Latvia Tours vadītāja Ieva Keiša. «Protams, ir daļa ceļotāju, kuri visu pērk internetā un lieliski tiek ar to galā, tomēr nevaru teikt, ka tā ir lielākā daļa, turklāt mūsdienās, kad pasaule ir kļuvusi nedroša un terorisma apdraudēta, ir ļoti svarīgi, lai kritiskā brīdī varētu saņemt profesionālu palīdzību biļešu pārrezervēšanā vai palīdzību, kā svešā valstī nokļūt no punkta A līdz punktam Z. Manuprāt, ceļojumu konsultants, tāpat kā ārsts vai frizieris, ir cilvēks, kuru izvēlas un bez īpaša iemesla nemaina,» viņa turpina.

Arī lielākie Latvijas mazumtirgotāji norāda, ka satraukumam par kasieru izzušanu nav pamata, vismaz tuvākajā laikā šī profesija joprojām būs pieprasīta. «Kasieru profesijā trūkst darba roku. Nedz Rimi, nedz Supernetto veikalos kasieru skaitu nesamazinām un arī nākotnē neplānojam samazināt,» teic Rimi Latvia personāla vadītāja Līga Stabulniece.

Viņai piekrīt arī Maxima Latvija personāla vadības departamenta direktors Raitis Apinis. «Kasiera amats mazumtirdzniecības nozarē arī tuvākajā nākotnē joprojām būs ļoti pieprasīts. Dažādas nozares inovācijas, kā, piemēram, pašapkalpošanās kases pašlaik ļauj kaut nedaudz kompensēt kasieru trūkumu, līdzsvarot slodzi esošajiem darbiniekiem un padarīt iepirkšanos ērtāku pircējiem, taču tās nevar atrisināt nozares darba spēka izaicinājumus un sarūkošo darba spējīgo iedzīvotāju skaitu. Turklāt arī pašapkalpošanās kasēm nepieciešama darbinieku līdzdalība – palīdzība un konsultācijas, inkasācijas organizēšana u.c. Attiecīgi uzņēmumiem būs aktīvāk jādomā, kā šos jautājumus un izaicinājumus risināt, jo, neskatoties uz darba spēka trūkumu, uzņēmumam ir jāspēj atbildēt uz klientu vajadzībām un gaidām – nodrošināt gan preču pieejamību plauktos, uzturēt servisa līmeni un pastāvīgi strādāt pie kvalitātes. Attiecīgi arī darbiniekiem nākotnē būs jākļūst universālākiem un paplašināsies funkciju kopums, kas jāveic, – atbilstoši situācijai, viņiem būs jāspēj nodrošināt veikala darbs, veicot gan padevēja, gan kasiera, gan zāles darbinieka pienākumus,» rezumē R. Apinis.

Virtuālais dakteris

Ir vairākas profesiju grupas, kuras būtu vienlīdz perspektīvas gan pasaulē, gan Latvijā, pie tam Latvijas speciālisti varētu konkurēt globālajā tirgū, jo šīm profesijām nebūtu izteiktu ģeogrāfisko robežu, atzīst Pedersen & Partners partnere Evita Lune, norādot, ka tās galvenokārt ir saistītas ar tiešsaistes komunikāciju un fizisku procesu aizvietošanu ar virtuālajiem procesiem, jo arvien vairāk cilvēku uzturas virtuālajā pasaulē. Kā piemēru viņa min digitālās identitātes menedžeri, virtuālo skolotāju un attālināto individuālo ārstu, kurš veiks diagnostiku – cilvēks analīžu materiālu uzpilinās uz viedtelefona, tas veiks analīzi, to nosūtīs ārstam, kurš izrakstīs nepieciešamos medikamentus un automātiski nosūtīs tiešsaistē aptiekai, kura tos piegādās pacientam. Profesijas, kuras nākotnē būs aktuālas pasaulē un ir arī lielā mērā atkarīgas no Latvijas talantu ambīcijām un sasniegumiem, būs biomedicīnas inženieris (kas mākslīgi audzēs orgānus), nanotehnologs, kosmosa atkritumu savācējs, dronu satiksmes kontrolētājs un atomelektrostaciju nojaukšanas speciālists, viņa prognozē.

Lietu internets

Exigen Services Latvia starptautisko projektu vadītājs Austris Vasiļevskis uzskata, ka nebūs kādas atsevišķas IT jomas vai programmētāja profesijas – nākotne piederēs multidisciplināriem jeb starpnozaru speciālistiem. «Nākotnē profesijas kļūs arvien specifiskākas, vairāk izceļot uz integrāciju un starpnozaru sadarbību orientētas prasmes. Piemēram, agrāk Latvijas grafiskie mākslinieki zīmēja 3D šaušanas spēles, bet šobrīd viņi veido modernizētas virtuālās realitātes vides, nodrošinot iespēju topošajiem ķirurgiem un medicīnas darbiniekiem trenēties operāciju veikšanā. Šajā jomā būtiskas ir teorētiskās zināšanas fizikā un medicīnā, tostarp spēja visu medicīniski precīzi uzzīmēt un vizualizēt,» viņš norāda.

Arī lauksaimniecības jomā tehnoloģiju loma pieaug. Precīzā biškopība ir jauna nozare, kas ar tehnoloģiju palīdzību aiztaupa cilvēkiem darbu, ļaujot interpretēt iegūtos datus un sniegt biškopjiem automatizētus un uzticamus padomus par bišu saimē notiekošo. Arī lopkopībā un agronomijā ir pieejamas tehnoloģijas, kas atvieglo cilvēku darbu, ļaujot attālināti uzraudzīt saimniecību un palielināt produktivitāti. «Lai īstenotu šos procesus, nepieciešami speciālisti, kuriem papildu IT zināšanām būtu arī izpratne lauksaimniecības nozarē. Multidisciplināru speciālistu sagatavošana būs liels izaicinājums mūsu izglītības sistēmai,» uzsver A. Vasiļevskis.

Meklēšana | Kalendārs
* Meklēt vārdus vai "meklēt frāzi"
SĀKT MEKLĒŠANU

e-Avīze

Problēmu gadījumā lūgums rakstīt eavize@db.lv vai zvanīt +371 67063333

Līdzīgu ainu var novērot arī tehnikas jomā. Šobrīd notiek ierīču miniaturizācija un skaitļošanas jaudas pieaugums. Klasiskais datora formāts izzūd, parādoties mobilajām iekārtām. Serveri un servisi, kas nodrošina pakalpojumus, vairs neatrodas speciāli šai vajadzībai izdalītā fiziskā iekārtā, bet dala to ar citiem serveriem – tie ir virtuāli un atrodas mākonī. Tāpat šobrīd dažādās ikdienas ierīcēs (TV, ledusskapjos, inteliģentajās mājās u.c.) pieejams internets. «ŠĪ klase veido tā saucamo lietu internetu, kuras lietotājam sniedz iespēju saņemt labumus no šīs kolektīvās informācijas. Arī lietu internets un specializētās tehnikas izstrādāšana un uzturēšana būs jauns lauks darba tirgū. Profesiju klāsts pieaugs arī drošības un anti-drošības (terorisma) jomās,» prognozē A. Vasiļevskis. Latvijā notiek arī robotu sporta spēles. Ja uz nākotnes profesijām raugāmies no vēl radošākas prizmas, tad katrās sacensībās ir nepieciešami tiesneši, komandām treneri un sacensību organizatori. «Modē ir droni jeb bezpilota lidaparāti, pieprasot nepieciešamību pēc attālinātiem profesionāliem pilotiem, policiju, kas uzrauga lidotājus, radaru izstrādāšana, dronu satiksmes uzraugi – optimizētāji. Šobrīd daļai cilvēku šāda veida profesijas noteikti izraisa vieglu smīnu, taču tā ir nākotne. Roboti un autopiloti būs normāla dzīves sastāvdaļa,» viņš rezumē.

Nākotnes darbinieki

Tā kā pastāvēs vien tie, kuri spēs mainīties, aktuāls ir mūžizglītības jautājums, teic SIA Eiro Personāls valdes locekle Evita Mackeviča. Arvien vairāk funkciju tiks integrētas vienā amatā, kas prasīs no darbiniekiem spēju veikt dažādus pienākumus vienlaicīgi (multitasking). Pārmaiņu procesā vienas profesijas izzūd, to vietā rodas jaunas. Pieprasījums pēc darbiniekiem tuvākajos gados nemazināsies. Šobrīd pasaules līderu izaicinājums – atbalstīt cilvēkus ātrāk mainīties līdzi tehnoloģiskajām transformācijām, jo tās nav iespējams ieviest, ja cilvēki nevēlas iet līdzi laikam. «Spēja elastīgi reaģēt mainīgā vidē un situācijā, spēja sadarboties, kritiskā domāšana, vēlme attīstīties ir vienas no galvenajām kompetencēm, kuras tiek minētas kā nepieciešamība nākotnes darbiniekam. Pašreiz uzņēmumos ir vērojama tendence apvienot vienā amatā vairāku amatu funkcijas. Darbinieku darba funkcijas kļūst plašākas, kas jau tagad liek pielāgoties un pilnveidoties. Amati, kuri pašreizējā izpildījumā laika gaitā izzudīs, transformēsies pakāpeniski, dodot iespēju darbiniekiem izvēles iespējas – pielāgoties vai nepielāgoties darba vides pieprasījumam. Darba devēju atbildība būtu sniegt darbiniekiem vīziju par ilgtermiņa mērķiem, kas dotu ieskatu par darba ņēmēju lomu ilgtermiņā. Atklātas sarunas starp darba devēju un darba ņēmēju par to, kā mainās procesi, kāda ir to ietekme uz darba spēku, varētu veicināt piesaisti uzņēmumam. Pārkvalificēšanās ir saistīta ar katra individuālo motivāciju. Šis uzdevums nesasniegs mērķi, ja pats darbinieks to nevēlēsies, tāpēc es teiktu, ka tā ir katra darbinieka individuālā atbildība profesionāli pilnveidoties atbilstoši situācijai. Savukārt darba devējs pārmaiņu vadības ietvaros var sniegt atbalstu darbiniekiem, kuri ir motivēti pārkvalificēties,» secina E. Mackeviča.